

Kapitel 11

Om felprogrammeringar och dinosaurier på bio
samt förväntan som känns mer än belöning

Musteriet i Laduvik hade vid det här laget varit igång i flera år och var en satsning som givit gården både uppmärksamhet och inkomst. Just denna dag var 13 liter äppelmust färdig för leverans till gårdens närmaste granne, en familj som bodde på andra sidan om hästgraven och bikuporna. De hade ett äppelträd som gav mycket frukt trots att det inte var särskilt stort. Rut tänkte först att det kanske var hästskelettets fel att trädet inte hade växt mer men med tanke på hur mycket frukt det oansenliga trädet bar, omvärderade hon tanken. Skelett innehåller både kalcium och kollagen och var mest troligt bara bra för växtligheten. Hur som helst var hon säker på att hennes bin och deras pollinering balanserade upp det hela. Två stora papperskassar med äpplen hade lämnats in dagen innan, vilket alltså snart skulle växlas mot flera liter must. Det var ändå rätt bra jobbat.

Medan Rut bar fram boxarna med äppelmust tänkte hon på Twists och hennes biobesök kvällen innan. De hade känt sig som två dinosaurier. Igen, tänkte hon. Eftersom det var långt mellan tillfällena att lämna gården, och tekniska förändringar ideligen drevs igenom, upplevde de sig som något från urtiden när de då och då stack ut sina huvuden. Enligt Ruts mått mätt skedde förändringar alldeles för fort och eventuellt också helt utan anledning. De hade kommit till bion 30 minuter innan filmen började. Så gör ingen nuförtiden. Det var så tomt i biofoajén att det först trodde att bion ställts in. Snart stod det klart att de flesta i stället valde att komma tre minuter innan bions start eller möjligen lite senare än så, men verkligen inte med en halvtimme tillgodo. När de skulle köpa biljetterna visade Rut upp sitt biokort.

Detta tog kassören slash popcornförsäljaren emot, granskade en stund och log sedan, lika mycket mot kortet som mot Rut.

”De här gäller inte längre. Jag kan se att ditt kort gått ut för... få se här nu... ett och ett halvt år sedan och vi har ett annat system nu”. Hans ansikte genomförs av något som såg ut att explodera innan han fick så pass mycket kontroll på läget att det i stället bromsades upp i ett skevt leende. Bakom Rut och Twist började nu en liten kö bildas.

”Va?”, sa Rut. Inte för att hon inte trodde sina öron utan snarare för att hon inte riktigt hörde vad han hade sagt. Popcornförsäljaren harklade sig och förmedlade i snabba drag och med styrka i rösten samt en artikulation som hade passat en döv, hur medlemskapet fungerade. ”Nuförtiden”, lade han till. Ett ord han nu använt för andra gången och som gjorde att Rut direkt kände sig tjugo år äldre. Gammal som en dinosaurie alltså, plus tjugo år.

”Numera”, påbörjade han nästa mening och skenade sedan iväg i beskrivningar som innefattade både appar och lösenord.

”... så det är bara att gå in i appen och följa instruktionerna där. Det är faktiskt väldigt enkelt”, avslutade han. Rut suckade och de tackade för instruktionen, köpte en kartong med popcorn och ställde sig i kön för inläpp. Den var i stort sett obefintlig. Kassören slash popcornförsäljaren, hade nu styrt om sig till biljettklippare. De hälsade igen som om någon av dem, på den korta tid som precis förflutit, hade hunnit glömma varandra. Där övergick Rut till sitt bravurnummer, nämligen ”hehe-pratandet”. Det går mest ut på att skämta både om sig själv och situationen.

”Jaså! Du är biljettklippare också?”, sa hon.

Vanligtvis var ”hehe-pratandet” ett bra trick som syftade till att dölja vad saker och ting egentligen handlade om. Typ att ens tro att biljettklippare var en term som användes i biosammanhang.

”Biljettrivare heter det Rut”, sa Twist för att rätta till terminologin samt dämpa känslan av att de även i detta sammanhang tycktes ha anlänt i en tidsmaskin. Rut väntade på att Twist skulle ta fram biljetterna för att få dem rivna men upptäckte snart att så inte skedde.

”Få se här nu, var har jag telefonen?” sa Twist och började klappa utanpå jackans fickor. Han drog fram sin mobil för att biljetterna skulle kunna skannas. Biokillen lade en dosa över dem och incheckningen sköttes med digital precision.

”Hightech”, sa Rut med en blinkning. Biokillen å sin sida sökte Twists uppmärksamhet.

”Smartphone, heter det”, sa han. ”Inte telefon”.

Rut harklade sig för att dölja ett uppvällande fnitter och insåg hur kul det faktiskt var att känna sig lite bakom flötet och bortkommen. Från förr i tiden mindes Rut att biostolarna var både fläckiga och nedsuttna och faktiskt ganska så äckliga. Biosalonger idag har mjuka fåtöljer, eller snarare soffor och rejäla benutrymmen mellan raderna. Alltså; det hade blivit mer plats för benen medan salongen och bioduken blivit allt mindre. Av ren hänförelse över alla inledande intryck började Rut och Twist mata popcorn som besatta och innan filmen ens startat, var hela snackskartongen slut. En dov tystnad fyllde salongen efter att reklamen tagit slut och snart sattes filmen igång och snurrade därefter på. Intryck efter intryck serverades på duken och det hela fungerade klanderfritt. Om något var sämre förr så var det just det, att filmen kunde avbrytas mitt i för att filmrullen behövde bytas. Men som sagt det var under en tidigare geologisk tidsålder och oavsett nu eller då, så är film på bio en sann upplevelse. Precis som SF’s slogan utlovar så är film bäst på bio.

Efter filmen blev de båda ganska bedrövade över allt skräp som slängts omkring på golvet. Åtminstone det, var sig likt från förr. I alla tider har det på underligt vis varit okej att både slänga skräp och hålla ut popcorn på golvet. Rut

kunde inte hindra städimpulsen så med ena fotens hjälp kassade hon ihop skräpet till en och samma hög. Samtidigt putades hon framåt av Twist som knappt kunde tygla sig, kissnödigg som han var. Dessvärre krävde toaletten en kod och koden fanns på biljetten och biljetten låg surt nog i papperskorgen. Det fick bli full gas hem och på vägen pratade de om hur spännande det skulle bli att se hur ett biobesök om ytterligare ett par år kunde tänkas fungera. De pratade mer om det, än om själva filmen.

Klangmeditation gick i bättre harmoni med Ruts totala väsen och var något hon och Pernilla hade ägnat sig åt tidigare på dagen. Trots den tusenåriga metoden för kroppslig och mental avslappning, med rötter i en helt annan religion än den västerländska, kändes det mer modernt än att gå på bio. Rut, Pernilla och fyra tjejer till hade tagit plats på varsin matta på golvet i en yogastudio. Framför dem stod klangskålar som var formade i olika metaller och storlekar. Inom räckhåll för samtliga satt kvinnan som skötte klangerna. Den här sortens meditation löser upp stress, oro och blockeringar. Den enda uppmärksamheten som behövs är den mot ljuden i rummet. Tonerna svänger ut ur skålarna och vidare iväg i rummet och ljuden stillar sinnet omedelbart. Genom att fokusera enbart på den egna kroppen och andningen, och bara följa de sköna tonerna, skapas en ljuvlig avkoppling. Upplevelsen skulle kunna beskrivas som den känsla som infinner sig vid insomnande. I läget mellan vaket och sovande tillstånd. När ljud och känslor liksom svävar lite ”in between”. Som det klingade, och som Rut sov. Kvinnan som ledde eventet kallade det för meditation. Rut kallade det för ren och skär grissömn.

Eftermiddagens plan var enkel och bestod till lika delar av ansvar och vila. Inte alltid såg livet så enkelt ut, att endast två saker behövde utföras. Prio 1a var att ställa fram boxarna med must. Prio 1b var att gå bort till skolans

gymnastiksal som för dagen hade gjorts om till vallokal. Hon och Twist skulle fullgöra sin medborgerliga plikt genom att rösta. Poströstning, förhandsröstning och liknande hade aldrig varit Ruts grej. Nej, hon ville gärna besöka vallokalen och möta partiets lokala representanter. Hon ville ta emot valsedlarna och sedan ställa sig bakom skärmen för att göra sitt val. Lägga sin röst på det parti som hon trodde skulle göra mest nytta för det svenska folket. Twist hade gjort det fatala misstaget att förhandsrösta men kom redan på hemvägen på att han ångrade sin röst. Det var så typiskt honom, tänkte Rut, att vara proaktivt effektiv men sedan inse att eftertänksamhet och sans nog hade varit bättre. En annan fullt möjlig förklaring till hans felval av parti kan eventuellt ha varit att han blivit störd av sitt eget disträfulla väsen. Helt enkelt kommit av sig bakom skärmen och stoppat fel lapp i fel kuvert. Idag gick han därför med Rut till skolan för att använda sig av rättigheten att ångerrösta. Inte heller det hade Rut prövat. Det var höjden av att vara oseriös, att rösta två gånger och att inom loppet av tio dagar rösta på två olika partier. Medan de gick berättade Rut om ett sommarprat som hon hade missat i somras men som hon nu lyssnat på under morgontimmarna. Det var psykiatriöverläkaren Anders Hansen som hade pratat om sömn, andra människors närhet och rörelse som de absolut viktigaste ingredienserna för människans överlevnad. Han menade också att just dessa ingredienser tragiskt nog hade minskat.

”Hansen menar att dagens livsstil med alltmer stillasittande aktiviteter har dragit ner på tiden som egentligen ska läggas på livsviktiga värden”, sa Rut.

”Ja, det lär inte drabba oss i alla fall”, svarade Twist.

”Knappast. Vi rör oss mycket och får en hel del vardagsmotion. Motion bromsar åldrande, skyddar mot sjukdomar, påverkar måendet, stärker minnet... och vad var det mer? Jo! Det förbättrar självkänslan och minskar ångesten. Att vi

har börjat åsidosätta själva fundamentet för god hälsa menar Hansen kan vara en av förklaringarna till mängden utbrända, utmattade, deprimerade och långtidssjukskrivna människor nu. Motion kan fungera kompenserande men en minskning har noterats. Den genomsnittliga fysiska aktiviteten har minskat med uppåt 30 procent för 14-åringar.”

”Och sömnbrist väl?” flikade Twist in. ”Jag har hört att var tredje svensk har sömnproblem och där är de unga i majoritet. Unga som söker hjälp med anledning av sömnbrist har ökat med mer än 500 procent sedan millenniumskiftet. Inte konstigt att den psykiska ohälsan också ökar.”

”Visst! Sömn bidrar till känslomässig stabilitet. Reparerar hjärnan, skyddar mot sjukdomar och påverkar tankar och mående. Brist på sömn leder till att vi blir mer lättstressade. Hansen beskriver också hur jobbigt en hjärna har det med multitasking och då tänkte jag på dig”, passade Rut tillbaka. ”På mig? Vad menar du?”

”Ta din röstning här senast. När du prompt skulle få det gjort i förväg fast du egentligen inte hade tid. När du klämde in det mellan en massa andra aktiviteter bara för att...ja varför? I ett försök att multitaska?”

”Nej snarare för att ha ett mål med att avbryta en stillasittande aktivitet, nämligen den vid Farming-spelet på datorn. Jag behövde en paus och en promenad och kom på att jag hade ett paket att hämta på posten. Jag tog chansen att testa hur förtidsröstning går till, bara så”. Medan Twist pratade satte han fingret mot tinningen på sig själv och snurrade det några varv medurs samtidigt som han himlade med ögonen. En stunds tystnad la sig innan Rut fortsatte.

”Tydligt är det så att hur mycket vi än önskar det, och hur mycket vi än tror att vi klarar det, så har hjärnan inga bläckfiskarmar. Den kan inte arbeta med flera saker samtidigt. Det enda som händer när vi kastar oss från det ena till det andra, är att vi får en bredd men detta på bekostnad av att vi mister djupet. Jag tror att många människor ägnar sig åt

multitasking i ett försök att hinna med så mycket som möjligt, men sanningen är den att endast tre till fyra procent klarar av konsten.”

”Låt mig gissa! Majoriteten av dem är kvinnor va?”

”Ja faktiskt. Du har rätt”, meddelade Rut med en ton på rösten som antydde att hon skulle vara en av dem. Enligt Twists sett att se på saken hörde hon definitivt inte till den lilla andel som klarade av konsten med multitasking. Rut tänkte vidare på vad Hansen sagt om motion. Med kontinuerlig motion, det räcker med promenader, kan man föryngras sin hjärna. Detta eftersom pulsen höjs vid rörelse och när hjärnan får mer syre blir den mer aktiv. Syret i sin tur transporterar bort slaggprodukter samtidigt som de kvalitetsavgörande dopaminnivåerna höjs. De skickas nämligen ut i systemet för att rikta uppmärksamheten mot rätt saker.

Våra behov är programmerade sedan lång tid tillbaka. I stort sett varje generation som funnits under människans 200 000 år, har levt som jägare och samlare, i ett med naturen. Efter tiden på savannen, och under en mycket kort del av människans långa historia, har gigantiska förändringar skett. Ändå fortsätter hjärnan att fungera för vad den är programmerad till. Hur lång tid som förflutit, i förhållande till modern tid, kan beskrivas genom att föreställa sig människans tid på jorden som ett dygn. Då är det endast under den sista sekunden som modern teknologi varit en del av oss. 23:59:59, då som först blev vi digitaliserade. Innan dess var vi industrialiserade, och under 19 sekunder dessförinnan var vi jordbrukare. Men den största delen, alltså tiden mellan kl 00:00:00 och... här behövde Rut räkna som bara sjutton i sitt inre... 23:59:40 var vi jägare och samlare. *Det* är vad vi kan och är byggda för. Evolutionen tar hundratusentals år på sig att förändra en art så det betyder att vi i princip är oförändrade sedan savanntiden, med andra ord utvecklade för en annan värld än den vi nu lever i.

Det har aldrig funnits ett evolutionstryck för att sitta still och bara ha det bra och människans hjärna är inte utvecklad för att fokusera länge. Ändå är det något som krävs i den moderna världen. I ett historiskt perspektiv har det för artens överlevnad varit en väsentlig vits att vara lätt distraherad, att snabbt kunna byta fokus och att reagera på allt som dyker upp. Om vi hade varit utvecklade för den tid vi nu lever i, skulle hjärnan belönat oss först när vi klarat av att bibehålla uppmärksamhet under lång tid, och riktigt så fungerar det ju inte. Hennes funderingar avbröts av Twist.

”Är det inte så egentligen att ångest och depression varit det som hjälpt oss att överleva? Oron har väl egentligen varit nödvändig som beredskap i en vardag som mest består av svält och sjukdomar?”

”Jo det tror jag. Hansen säger att vi har samma hjärna som vi alltid haft men ämnen och funktioner i den, som tidigare hjälpt oss att överleva, ställer till det för oss idag. Hjärnan har hamnat i osynk med den moderna världen i och med att den inte utvecklats på 40 000 år. Den har inte lyckats hänga med i den snabba utvecklingen”, svarade Rut.

”Den snabba utvecklingen har också passiviserat människan”, kommenterade Twist och började sedan prata om samma saker som Rut nyss hade funderat på.

”Stillasittande aktiviteter och sociala medier där hjärnan matas av intryck via skärmar behövs egentligen inte för människans överlevnad. Belöningsystemet aktiveras utan någon egentlig ansträngning och baksidan av snabba kickar blir att sådant som kräver stor ansträngning, upplevs tråkigt och ointressant. Det gör oss så småningom deprimerade. På samma sätt som spelande och droger ger snabba belöningar, pytsas dopamin ut och skapar ett beroende. Droger är genvägar till lycka men istället för lust och lycka leder det till abstinenssymtom, exempelvis ångest. Smärta i stället för smärtfrihet och överaktivitet i stället för slöhet.”

”Exakt! Det leder oss tillbaka till fördelarna med motion. Upprepad sund motion, rörliga projekt och positiv stress ger oss den fysiska aktivitet och lycka som vi så väl behöver. Som faktiskt är livsavgörande”, avslutade Rut.

De började närma sig vallokalen och skymtade flera mindre grupperingar av folk och en kort kö med några som väntade på att bli insläppta. Förmodligen var de ovilliga att beblanda sig alltför friskt partier emellan och på håll såg de små grupperna av människor ut som utklickad kakdeg på en bakplåt.

”Förr var väl medellivslängden inte mer än fyrtio eller femtio år sådär”, sa Twist som inte riktigt kunde släppa samtalsämnet.

”Snarare trettio år men om man tänker sig att de som föds nu kan bli uppåt 100 år, så vill det till att de känner till sina grundläggande behov om de ska kunna njuta av livet. Tänk att människan aldrig haft det så bra som nu men ändå aldrig mått sämre. Vi har säkert inte haft en högre välfärd, sällan varit friskare och aldrig varit fredligare. Ändå medicineras mer än var nionde vuxen svensk med antidepressiva läkemedel”, lade Rut till.

”Men det är bara att se hur Sigge och hans kompisar lever i sina digitala snurror. De som har vuxit upp med mobil, iPad, dator och Play Station. Deras hjärnor sukter bara efter mer. Det attraktiva i de sociala mediernas flöden är att det aldrig tar slut”, sa Twist.

”Sant! Hansen menar att cirka 200 000 mänskliga livslängder skrollas bort per dag i denna tillvaro av oändlighet. Varje dag! Det är ju inte klokt.”

Rut och Twist ställde upp sig i kön utanför lokalen där folk släpptes in i tur och ordning. Snart var det deras tur.

”Hallå hej, hej!” var det någon som ropade en bit bort i lokalen. En dag som denna var folk inställda på att träffa andra. Det hörde till evenemanget som sådant, att alla som tillhörde samma region sågs vid en särskild träffpunkt.

Drygt ett halvår tidigare hade det varit vid valborgselden men denna dag var det i vallokalen. Rut gillade det. Twist gillade det bara sådär.

”Hej på er!” hördes det igen samtidigt som Rut och Twist blev hänvisade till varsin grön skärm som ställts ut på behörigt avstånd från varandra. Rut smet in bakom Twists skärm. Även detta grepp var något som Rut gillade jättemycket och Twist bara lite sådär.

”Tror du ens att man får göra så?” undrade han och såg sig nervöst omkring.

”Klart man får, det bestämmer vi väl själva. Vad tror du kan hända egentligen? Nå, vad ska du rösta på nu då?”, frågade hon på retfullt vis.

”Hallå!”, hörde de igen och Twist stelnade till. Rut fnissade lite och kikade ut från skärmen. En bit bort vid bordet där man legitimerade sig och prickades av mot röstlängden satt Bengt och vinkade.

”Hej! Vad gör du här? Vänta vi kommer!”, sa Rut och dök in bakom skärmen igen.

”Bengt sitter vid bordet, du vet där man blir avprickad. Vad fasen har han där att göra tror du?”

”Ingen aning men det får vi väl snart veta, tror du inte?”

Twist slickade igen sitt sista kuvert och Rut blev klar sekunden efter. De båda hade gjort sina val. Ett vitt, ett blått och ett gult val inför framtiden.

”Men hej Bengt, vad har hänt? Hur har du hamnat här?”

Bengt höll tungan rätt i mun medan han prickade av dem mot röstlängden. Rut studerade honom medan han la linjalen under hennes namn och strök henne från listan. En banderoll med texten Piratpartiet spände tvärs över hans mage.

”Jag ska berätta, vänta lite så tar jag min rast nu”, sa han och reste sig från stolen.

”Jo i min jakt på att göra om och göra rätt, ni vet som vi har pratat om, och eftersom valet närmade sig så tänkte jag om så mycket jag alls förmådde. Jag har alltid röstat på Centern.

Lagom borgerligt, lagom mitt emellan. Inte blått och inte rött utan som en vågbrytare mitt emellan. Så kom jag att tänka på partier som inte direkt har någon färg, som inte jobbar med politik i vid mening utan mer för den goda sakens skull. Som bildar opinion och lyfter sådant som de övriga tröttmössorna inte hinner med. Jag kände att det nog skulle passa mig just nu och då blev det Piratpartiet”. Bengt tittade på Twist, som tittade på Rut, som i sin tur tittade tillbaka på Twist. Bengt däremot, han hade börjat flacka med blicken fram och tillbaka. Han tittade liksom mellan Rut och Twist, ner på sin banderoll, bak mot bordet för röstlängdsavprickningen och slutligen på Twist igen.

”Jaha”, sa Twist och mönstrade Bengt som såg ut att sprutsvettas.

”Ni tänker att jag har skitit i det blå skåpet igen eller?”

”Nej då, inte alls. Jag för min del tänker inget särskilt, eller jo möjligen att jag inte vet ett jota om Piratpartiet.”

”Partiet bildades 2006, finns nu i ett sextiotal länder och har utvecklats till världens mest framgångsrika politiska rörelse sedan miljörörelsen på 80-talet. Det har suttit pirater i EU-parlamentet sedan 2009. Och det är inte kattskit hör ni!”

”Världens mest framgångsrika politiska rörelse i exakt vad?”, undrade Rut.

”I att föra in partiet i den digitala framtiden.”

”Fast Bengt, det är ju tolv år sedan det behovet fanns. Mycket har hänt när det gäller det digitala, kort sagt; alla är uppkopplade numera.”

”Kan du tro ja, men årets val handlar om att ge en röst till kampen för att laga internet. Att bygga ett digitalt samhälle där alla har möjlighet att tänka fritt och utvecklas som människor”. Bengt såg att Rut och Twist tittade på varandra och det syntes att de båda såg tagna ut av det han just sagt.

”Internet är ett fundament för samhället, visst? Vi söker information på Google, kommunicerar via Messenger och Snapchat, bygger relationer genom Facebook och

Instagram, hittar våra partners genom dejtingappar och sparar våra semesterfoton på datorn. All denna information lagras på servrar på andra sidan jordklotet och skickas till oss när vi begär det.”

”Det stämmer”, inflikade Twist. ”Vi förväntar oss att få allt tillsänt oss efter en knapptryckning”. Bengt nickade långsamt och drog sedan in ett nytt andetag och fortsatte.

”Men servicen har sitt pris. Övervakningstekniken och riktade annonser river hål i vårt digitala privatliv. Företagen vet allt om oss. Vad vi har för vanor, hur de kan påverka oss genom att sortera vad för information vi får. Vi tror att vi är så himla fria men datalagring och annan massövervakning urholkar det fria samtalet på nätet och skapar själv censur.”

”Hur var det Bengt, efter ditt besynnerliga googlande i somras. Överöstes du inte av tips på var man kunde få tag i fler ormskinn eller taggar från igelkottar?” Twist stötte till Rut och gav henne en min av ogillande.

”Ja det kan väl hända”, svarade Bengt som i samma stund ändrade sin självsäkra hållning som valberedare till att mer likna en ballong med pypunka. Texten på banderollen tvärs över Bengts bål veckade ihop sig och i stället för Piratpartiet stod det nu ”Pitt” tvärs över magen. Rut kittlades av en skrattattack som hon skickligt lyckades trycka undan. Nu var Bengt politiker. Sist hans övertygelse tilldelat honom en roll var han iklädd utklädningskläder som han hade stulit hos henne. Stölden hade varit lika impulsiv som desperat av bara tanken på att kunna förlänga sitt liv med hjälp av lite utomjordisk inspiration. Han närmade sig mötet med andarna iförd ett lakan med fastnitade påskfjädrar, en häxnäsa av silikon, en bredbrättad Magica de Häx-hatt och megastora Musse Piggvantar. Utstyrseln kombinerades med bland annat bukspottskörtelsaft från en björn, en igelkottstagg, en bävertand och lite annat som han hade rört ihop med kaffesump. Geggan kletade han in både sig själv och Ruts tomte med. Ja herregud. Och nu stod samma person som

representant för ett parti vars största kamp bestod av att laga internet. Undrar om de visste vad de hade att göra med här? Twist avbröt hennes tankar.

”Fast jag förstår ändå inte riktigt. Du är jättefin i din banderoll och så men bara för att man tror på ett partis engagemang i en viss fråga, måste man ju inte jobba i organisationen. Även om det är mycket fint av dig att stödja dem fullt ut så klart.”

”Nämen det var så här. Inför pågående val fick piraterna inte sina valsedlar utlagda i vallokalerna, så de behövde folk som kunde se till att deras valsedlar fanns i alla röstlokaler. Jag anmälde mig som lokalt valsedelsansvarig och sedan behövdes folk som kunde hjälpa till regionalt med samordning av valsedelsdistributionen. Det var så jag hamnade på båda posterna. Eller alla tre förresten. Jag är ju här idag också”. Bengt sträckte återigen nöjt på sig och banderollen återfick sin forna form och partitillhörigheten sin status. Han drog snabbt upp partiets viktigaste budskap.

”Piratpartiet vill skapa barriärer som hindrar företag från att tränga in i folks privatliv och sälja vidare information eller möjlighet för företag och andra aktörer att påverka. De... eller vi, vill stoppa staters och säkerhetstjänsters massövervakning, och slå vakt om visseblåsares rättigheter”.

Det gick inte att hejda Bengt, det var uppenbart, men han hade faktiskt lyckats fånga Ruts intresse. Hon kikade bort mot den pågående avprickningen och funderade kort över om även hon skulle åberopa sin rätt att ångerrösta. Efter att ha hört alla fördelar om Pittpart... Piratpartiets nytta, kittlade tanken henne. Fördelar som aldrig verkade ta slut för Bengt bara fortsatte.

”Sociala plattformar manipulerar den fria debatten. Upphovsrätten sätter stopp för fri kreativitet. Internet är en plats för vitt skilda idéer och kulturella uttryck, som nu filtreras och monopoliseras av teknikgiganternas plattformar.”

Nej, det nog var på tok för sent att ens tänka tanken på att byta parti. Var det inte nyligen det hon hade kritiserat Twist för, att bara byta så där hux flux? Och Bengt pratade på. ”Betaltväggar och upphovsrättsliga krav sätter krokben för kunskapsdelning. Vi vill värna om rätten att få vara anonyma och skapa rätt till att fritt dela...” Bla, bla, bla tänkte Rut. Det är nog mest bara valfläsk när allt kommer omkring. Men tänk, vad givande det måste vara med en så engagerad och hängiven medarbetare i partiet denna dag. Vad gör väl det om han smetar ner hela kontoret med snigelslem och gökäggsvita senare. Han är ju faktiskt grym.

Bengt kom tillbaka till hennes sinnens närvaro.

”Vi vill att internet ska kännetecknas av gemenskap, glädje, öppna samtal, kreativitet, nyfikenhet, kulturellt utbyte och spridande av kunskap. Vi Pirater inser att den enda möjligheten vi har att laga internet och bygga ett digitalt samhälle är att engagera oss politiskt.”

”Bengt”, avbröt Rut. ”Tusen tack för allt du har delat med dig av. Jag prisar andarna för att du är tillbaka på banan, är så glad för det men vi måste verkligen gå vidare. Jag ser också att de andra verkar vilja ha rast. De har tittat hitåt flera gånger.”

”Vi ses på hemmaplan senare, hej så länge!” lade Twist till. Twist drog in ett långt andetag av frisk luft när de hade lämnat lokalen.

”Kul ändå att lyssna på Bengt”, sa Rut.

”Han satsar verkligen på att tänka nytt och tänka om. Det kan ingen ta ifrån honom i alla fall.

”Absolut! Men du, kom. Vi sticker in i skogen en snabbis”, svarade Twist. Rut hajade till och ändrade sitt röstläge till samma frekvens som en telefonförsäljare av sextjänster har.

”Mm, vill du det? Får man följa med gubbar in i skogen då?”, fortsatte hon.

”Ja, med lite tur kanske du och gubben hittar någon svamp, kom!”

”Ja, ja, ja. Först rösta och sedan plocka svamp. Kunde det bli mer träigt på en och samma dag?”

”Nu när vi har röstat, legitimerat oss och strukits på listor, kan jag inte låta bli att zooma ut något och se oss människor som allt bra korkade”, fortsatte hon. Twist hummade ett svar, osäker på vart Rut var på väg i sitt resonemang. De hade precis kommit fram till skogsbrynet i vilket de dök in för att med raska kliv ta sig allt längre in i skogen.

”Jag tänker så här”, fortsatte Rut. ”Ankor föder sina ungar, eller föder och föder är kanske att ta i, men hur som helst får de ungar som är helt flax- och simkunniga. Liksom färdiga för livet. Hur är det med oss människor då? Vi föder våra ungar och de kommer helt ofärdiga till naturen.”

”Jo men det är ju för att vi alls ska kunna komma ut”, svarade Twist med vetenskaplig självklarhet i rösten.

”Hade våra komplicerade hjärnor varit färdiga från start hade huvudomfånget varit så stort att vi hade fastnat i mammas skrev för gott. Vad skulle vi i så fall ha för nytta av alla finesser?” Rut skrattade till och höll med.

”Ja visst är det så, men ändå. Först måste människobarnen balansera sina huvuden i flera månader. Sitta går inte eftersom rumporna är så runda och att lära sig gå tar åtminstone ett år. Simning, det manövreras i bästa fall efter sex till åtta år. Men sedan däremot, blir vi fenomenala på mycket. Exempelvis att nätansluta oss och att lära oss allt om fjärrstyrning. Vi kan manövrera våra spisar via nätet, värma upp hela hus från lång distans och tända lampor med våra telefoner. Men som sagt; det tar tid, orimligt långt tid, bara att lära sig balansera huvudet”. Plötsligt överröstades Rut av Twist som pekade ner i backen.

”Där sticker det upp en hatt!”

Det var den första kantarellen och ganska snart hittade de två små hattar till vars skaft förenades i samma mossdunge. Upptäckten räckte för att de skulle motiveras att inte ge upp. Det borde finnas mer, och de blev ganska snart besatta

av att hitta detta *mer*. Twist drog iväg åt ett håll och Rut åt ett annat, medan tankarna på forntidsmänniskan tog ny fart i hennes huvud. Hon tänkte på vad hon hade läst om dopamin och motivation. Nutidsmänniskans förfäder hade i perioder ganska dålig mattillgång. För att få den hungrige att vilja jobba mer och fortsätta sitt letande börjar signalämnet dopamin frisättas i hjärnan. Så fungerar det nämligen, att vid osäkra utfall släpps dopaminet ut maximalt enbart för att höja motivationen att inte ge upp i sökandet efter mat. Just denna funktion har ökat artens chanser för överlevnad. Det som ger snabba belönande dopaminkickar är konkreta och uppdelade uppgifter, korta mål och tät feedback. Rörelse behöver också erbjudas eftersom fysisk aktivitet fininställer dopaminsystemet och förbättrar koncentrationen. På senare tid har forskningen visat att dopaminet frisätts som mest vid *förväntan* av en belöning, alltså när det finns ett "kanske". Detta känns igen i en hunds ögon när husse eller matte håller handen i fickan och det *kanske* kan bli en godis. Så fort godiset delats ut verkar det som om hunden hamnar i ren och skär förströelse en stund, tills husse eller matte på nytt sticker ner handen i fickan. Det fick Rut att tänka på Pia-Carins hund Yahoo. Den hunden älskar pinnar. Medan hon jagar efter den kastade pinnen, ylar och skrikskäller hon samtidigt. Den lilla kroppen vräker sig iväg, överförfriskad av iver, för att hämta sitt byte. Blicken precis innan Pia-Carin slänger iväg pinnen, det är förväntan. Häftigt ändå att människor fungerar lite likadant där.

Ruts och Twists skogstur resulterade i en rejäl dopaminkänning. Om man ska tro Anders Hansen, borde Ruts och Twists sammantagna dopaminnivåer ligga snudd på ett ohälsosam lägr med tanke på hur mycket "kanske" de nyligen utsatt sig för. Från det att Twist hade hittat den första svamphatten fanns ett enda stort "kanske", vilket räckte. För faktiskt, det blev en jackluva full under den dryga timme de sökte runt. Forskare har också kommit fram till att

människor som registrerar små segrar i vardagen mår bättre. De lyckas bättre än de som bara jagar de stora vinsterna eller som fokuserar på alla små dagliga bakslag. Det rofyllda med svampplockning får väl ändå sägas vara de små segrarna.

Hemma senare spred de ut alla svamparna och gjorde en rask rensning innan de skar ner dem i stekpannans brynta smör. Det blev varsin kantarellsmörgås och en kopp kaffe framför tevenyheterna. Rösträkningen pågick för fullt och det fanns en tendens redan nu att orda försiktigt om. Glädjande nog hade det varit ett rekordhögt valdeltagande. Kanske inte ett rekord sedan mätning av valdeltagande startade i tidernas begynnelse, men åtminstone sedan en tid tillbaka. Men vilka var det som hade trätt fram plötsligt? Dessvärre var det nog inte Bengts Pitt-pirater.

Som Rut ser på saken, finns det två sorters medmänniskor som aldrig ger sig till känna. Det är lapplisorna; de syns och finns där, men ingen känner dem. Faktiskt, ingen känner den som jobbar som parkeringsvakt. Och sedan är det SD-anshängarna. Fram tills i år hade Rut inte känt till en enda själ som påstått sig rösta på SD. Ingen vill frivilligt trätt fram och skryta om det. Alltså fram tills i år. Plötsligt hade hon korn på flera stycken. Så märkligt att de erkände. Pessimisten i Rut sa att det var de degiga soffpotatisarna, jag-bryr-mig-inte-hur-det-går-folket och hämnden-är-ljuv-på-hela-systemet-jävlarna som i år hade kvicknat till och klätt sig brunt. Det var deras plötsliga närvaro som höjt upp valdeltagandet. De såg en vits med att lägga sina röster och ta chansen att träda fram. Rut och Twist var rörande överens om att de aldrig hade brytt sig så lite om vilket parti som skulle vinna, men heller aldrig så mycket om att *just ett* inte skulle få vinna. Glädjande nog gick valet bra. Det här året var liksom alla vinnare. Ja, utom brunskjortorna då.